

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne
Nazwa w języku angielskim:	Administrative proceedings and administrative court proceedings	
Język wykładowy:	Język polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		Prawo
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Społecznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		Obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		Jednolite magisterskie
Rok studiów:	III	
Semestr:	5	
Liczba punktów ECTS:	9	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr Artur Olszewski
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr Artur Olszewski mgr Paweł Bujalski
Założenia i cele przedmiotu:		- zapoznanie studentów z regułami postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem praktycznego wykorzystania omawianych instytucji, - przygotowanie do samodzielnego rozwiązywania zagadnień związanych z wykładnią regulacji prawnych dotyczących postępowania administracyjnego, - zrozumienie procedur właściwych działaniu administracji publicznej oraz stosowanie przepisów k.p.a.
Symbol efektu	Efekt uczenia się	
	WIEDZA Student zna i rozumie:	
W_01	Student posiada pogłębioną wiedzę o metodach stosowania norm postępowania administracyjnego, w tym o zasadach wydawania rozstrzygnięć przez organy administracji publicznej i sądy administracyjne.	K_W05
W_02	Student posiada pogłębioną wiedzę o zasadach funkcjonowania organów administracji publicznej oraz sądów administracyjnych, ich kompetencjach i wzajemnych relacjach;	K_W10

W_03	Student posiada pogłębioną wiedzę w zakresie procedur administracyjnych i sądowoadministracyjnych	K_W12
Symbol efektu	UMIEJĘTNOŚCI Student potrafi:	Symbol efektu kierunkowego
U_01	Student potrafi dokonać wyboru przepisów prawnych właściwych do rozstrzygnięcia konkretnych przypadków z zakresu postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego oraz dokonać ich wykładni z zastosowaniem właściwych metod argumentacji prawniczej, w tym reguł logicznego rozumowania.	K_U02
U_02	Student potrafi dokonać krytycznej analizy orzecznictwa sądowoadministracyjnego i opinii doktryny oraz przedstawić alternatywny kierunek rozwiązania praktycznego problemu stosowania prawa administracyjnego.	K_U11
U_03	Student posiada umiejętność sporządzania podstawowych pism procesowych z zakresu postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego.	K_U12
Symbol efektu	KOMPETENCJE SPOŁECZNE Student jest gotów do:	Symbol efektu kierunkowego
K_01	Student potrafi podejmować racjonalne decyzje i uzasadniać zajęte stanowisko, przekazywać i bronić swoich racji w przestrzeni postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego	K_K01
K_02	Student umie komunikować się i kooperować w administracji publicznej i tworzyć relacje z otoczeniem pozaprawnym.	K_K09

Forma i typy zajęć:

Wykład, ćwiczenia

Wymagania wstępne i dodatkowe:

Znajomość ustrojowego i materialnego prawa administracyjnego

Treści modułu kształcenia:
I. Postępowanie administracyjne

1. Zagadnienia wprowadzające: prawo administracyjne materialne i ustrojowe a prawo administracyjne procesowe, pojęcie postępowania administracyjnego, rodzaje postępowania administracyjnego, tryby i stadia postępowania administracyjnego, przesłanki stosowania przepisów k.p.a.
2. Zasady ogólne postępowania administracyjnego: charakter prawny i klasyfikacja zasad postępowania administracyjnego, zasada praworządności, zasada kontroli i nadzoru, zasada prawdy obiektywnej, zasada uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, zasada pogłębiania zaufania uczestników postępowania do władzy publicznej, zasada przyjaznej interpretacji przepisów, zasada współdziałania organów, zasada udzielania informacji, zasada czynnego udziału strony w postępowaniu administracyjnym, zasada przekonywania, zasada szybkości postępowania, zasada polubownego załatwiania spraw administracyjnych, zasada pisemności, zasada umożliwiania stronom dokonywania oceny działania urzędów kierowanych przez organy administracji publicznej, zasada dwuinstancyjności,

zasada trwałości decyzji administracyjnych, zasada prawa skargi do sądu administracyjnego na decyzje administracyjne, zasada domniemania prawidłowości decyzji administracyjnej, wyjątki od zasad ogólnych postępowania administracyjnego.

3. Organ administracji publicznej: pojęcie, organy naczelne i organy wyższego stopnia według k.p.a., kompetencja ogólna i szczególna organu administracji publicznej, ustawowa właściwość organu administracji publicznej i jej rodzaje, delegacyjna właściwość organu administracji publicznej, rodzaje sporów o właściwość, wewnętrzne spory o właściwość, zewnętrzne spory o właściwość, wyłączenie pracownika organu od udziału w postępowaniu administracyjnym, wyłączenie organu od udziału w postępowaniu administracyjnym, współdziałanie organów w orzekaniu w sprawie.

4. Strona postępowania administracyjnego i podmioty na prawach strony: pojęcie, legitymacja procesowa, zdolność administracyjnoprawna i administracyjnoprocesowa, reprezentacja strony, pełnomocnictwo w postępowaniu administracyjnym, przedstawicielstwo ustawowe, następstwo procesowe, współuczestnictwo, podmioty na prawach strony, organizacja społeczna w postępowaniu administracyjnym, prokurator w postępowaniu administracyjnym, strona postępowania a podmioty na prawach strony, podmioty postępowania administracyjnego a uczestnicy postępowania administracyjnego.

5. Wszczęcie postępowania administracyjnego: wszczęcie postępowania z urzędu, wszczęcie postępowania na wniosek, treść i forma podania, wniesienie podania do organu niewłaściwego, pozostawienie podania bez rozpoznania.

6. Czynności techniczno-procesowe postępowania administracyjnego: doręczenia, wezwania, terminy, ponaglenie na bezczynność i przewlekłość postępowania, protokoły i adnotacje, metryki sprawy, udostępnianie akt sprawy.

7. Postępowanie rozpoznawcze w postępowaniu administracyjnym i przerwanie toku postępowania administracyjnego: dowody i postępowanie dowodowe (dowód z dokumentów, dowód z zeznań świadków, dowód z opinii biegłego, dowód z oględzin, dowód z przesłuchania strony), zasady postępowania dowodowego, uprawnienia strony w postępowaniu dowodowym, sankcje stosowane w postępowaniu dowodowym, rozprawa, postępowanie gabinetowe, zawieszenie postępowania administracyjnego, umorzenie postępowania administracyjnego, pomoc prawna, opłaty i koszty w postępowaniu administracyjnym.

8. Mediacja: mediacja, mediator.

9. Decyzja, postanowienie i ugoda w postępowaniu administracyjnym: decyzja administracyjna (struktura decyzji administracyjnej, wykonalność decyzji administracyjnej, rektyfikacja decyzji administracyjnej, wadliwość decyzji administracyjnej), postanowienie, decyzja administracyjna a postanowienie, ugoda administracyjna, koncepcja decyzji nieistniejącej.

10. Milczące załatwienie sprawy administracyjnej.

11. Weryfikacja decyzji i postanowień w toku instancji: zrzeczenie się prawa do odwołania, odwołanie w postępowaniu administracyjnym, postępowanie odwoławcze przed organem I instancji, postępowanie odwoławcze przed organem II instancji, zakaz reformationis in peius, zażalenie w postępowaniu administracyjnym.

12. Weryfikacja decyzji i postanowień poza tokiem instancji: wznowienie postępowania administracyjnego, stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej, uchylene lub zmiana decyzji prawidłowej bądź dotkniętej wadą niekwalifikowaną, relacje pomiędzy poszczególnymi trybami nadzwyczajnymi, zbieg nadzwyczajnego postępowania administracyjnego z postępowaniem sądowoadministracyjnym, wygaśnięcie decyzji administracyjnej.

13. Administracyjne kary pieniężne.

14. Postępowania uproszczone: cechy postępowania uproszczonego, postępowanie w sprawie wydawania zaświadczeń, postępowanie w sprawach skarg, postępowanie w sprawach wniosków.

15. Europejska współpraca administracyjna.

Część II. Postępowanie sądowoadministracyjne

1. Zagadnienia wprowadzające: źródła prawa postępowania sądowoadministracyjnego, sprawa sądowoadministracyjna, funkcje postępowania sądowoadministracyjnego, dopuszczalność postępowania sądowoadministracyjnego, zasady postępowania sądowoadministracyjnego.
2. Zagadnienia ustrojowe: wojewódzkie sądy administracyjne, Naczelny Sąd Administracyjny, sędziowie sądów administracyjnych, zakres kognicji sądów administracyjnych.
3. Właściwość sądów administracyjnych: wyłączenie właściwości sądów administracyjnych, właściwość miejscowa wojewódzkich sądów administracyjnych, właściwość rzeczowa sądów administracyjnych, właściwość funkcjonalna sądów administracyjnych, właściwość delegacyjna sądów administracyjnych, czynności sądu w przypadku jego niewłaściwości.
4. Uczestnicy i strony postępowania sądowoadministracyjnego: skład sądu administracyjnego, wyłączenie sędziego w postępowaniu sądowoadministracyjnym, referendarz sądowy, podmioty postępowania sądowoadministracyjnego, zdolność sądowa, procesowa i postulacyjna strony, przedstawiciel strony, współuczestnictwo, pełnomocnik, uczestnicy i uczestnicy na prawach strony, legitymacja skargowa.
5. Wymogi skargi i wniosku: rodzaje i pojęcie pism, wymogi skargi, kolizja wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy i skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego, obowiązki organu administracji publicznej i uprawnienia WSA po wniesieniu skargi, odrzucenie skargi, wstrzymanie wykonania, czynności poprzedzające rozpoznanie skargi.
6. Postępowania szczególne w postępowaniu sądowoadministracyjnym: postępowanie mediacyjne, mediator w postępowaniu mediacyjnym przed sądem administracyjnym, postępowanie uproszczone, postępowanie w sprawie sprzeciwu od decyzji kasatoryjnej organu II instancji wydanej w postępowaniu administracyjnym, postępowania odtworzeniowe.
7. Rozstrzygnięcia w postępowaniu sądowoadministracyjnym: zasady orzekania, rodzaje rozstrzygnięć sądów administracyjnych, elementy sentencji, zasady ogłaszania i doręczania wyroków, skutki niewykonania wyroku uwzględniającego skargę beczynności lub przewlekłe prowadzenie postępowania, sygnalizacja naruszeń prawa w toku rozpoznawania sprawy, sprostowanie wyroku, uzupełnienie wyroku, wykładnia wyroku, prawomocność orzeczeń, unieważnienie orzeczenia przez NSA, ostanowienia, uzasadnienie postanowienia, czynności orzecznicze referendarza sądowego i ich zaskarżanie, uchwały NSA.
8. Środki zaskarżenia w postępowaniu sądowoadministracyjnym: skarga kasacyjna – uwagi ogólne, postępowanie ze skargi kasacyjnej, nieważność postępowania sądowoadministracyjnego, zażalenie, postępowanie zażaleniowe, skarga o wznowienie postępowania, postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – uwagi ogólne, postępowanie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia
9. Koszty postępowania sądowoadministracyjnego: zasady zwrotu kosztów, zwolnienie od kosztów sądowych, prawo pomocy, ustanowienie zawodowego pełnomocnika, utrata prawa pomocy, odszkodowanie w postępowaniu sądowoadministracyjnym.

Literatura podstawowa:

- M. Wierzbowski, Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne, Warszawa 2022
B. Adamiak, J. Borkowski, Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne, Warszawa 2021

Literatura dodatkowa:

- Repetitorium Becka, Postępowanie administracyjne. Pytania. Kazusy. Tablice. Testy, Warszawa 2019

R. Kędziora, Ogólne postępowanie administracyjne, Warszawa 2019

Z. Kmiecik, Polskie sądownictwo administracyjne - zarys systemu, Warszawa 2017

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

1. Wykład tradycyjny z elementami konwersatorium, omówienie zagadnień zgodnie z treścią sylabusu przedmiotu.
2. Ćwiczenia – praca na tekstach źródłowych z wykorzystaniem podręcznika lub innej literatury przedmiotu, analiza przepisów k.p.a. oraz p.p.s.a., ustaw i innych aktów normatywnych oraz orzecznictwa WSA i NSA, rozwiązywanie kazusów w celu nabycia umiejętności zastosowania wiedzy teoretycznej w praktyce.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Symbol efektu kierunkowego	Metody weryfikacji efektów uczenia się
W_01 - W_03	egzamin pisemny oraz kolokwiów, które sprawdzają stopień opanowania przez studentów materiału omówionego na zajęciach oraz wskazanych pozycji literatury;
U_01 - U_03	ocena rozwiązań zadań problemowych i ich prezentacji oraz na podstawie oceny stopnia przygotowania do dyskusji tematycznych;
K_01 - K_02	ocenę systematyczności studenta i jego zaangażowania w dyskusję oraz pracę zespołową.

Forma i warunki zaliczenia:

Wykład – egzamin pisemny w formie testu obejmujący całość materiału określonego w sylabusie.

Ćwiczenia – zaliczenie na ocenę, na które składają się: kolokwia (50%), prezentacja lub rozwiązywanie kazusów (20%), wykonanie projektu indywidualnego lub grupowego (20%), aktywność na zajęciach (10%). Pozytywna ocena z ćwiczeń nie może być wystawiona w przypadku uzyskania negatywnej oceny z przeprowadzonych kolokwiów, bądź też w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na więcej niż dwóch zajęciach w ciągu semestru.

Dozwolona jest jedna poprawa każdego z kolokwiów.

Na podstawie oceny z egzaminu i oceny końcowej z ćwiczeń koordynator przedmiotu wystawia ocenę końcową z przedmiotu, na którą składa się w 50% ocena z egzaminu i w 50% ocena końcowa z ćwiczeń.

Procentowy zakres ocen z egzaminu i kolokwium semestralnego:

91% - 100% - bdb (5,0),

81% - 90% - db+ (4,5),

71% - 80% - db (4,0),

61% - 70% - dst+ (3,5),

51% - 60% - dst (3,0),

50% i poniżej - ndst (2,0).

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność

Obciążenie studenta

wykłady	45 godzin
ćwiczenia	45 godzin
konsultacje	30 godzin
studiowanie wskazanej literatury przedmiotu	35 godzin
przygotowanie do zajęć	40 godzin
przygotowanie do egzaminu	40 godzin
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	225 godzin
Punkty ECTS za przedmiot	9
Studia niestacjonarne	
Aktywność	Obciążenie studenta
wykłady	27 godzin
ćwiczenia	27 godzin
konsultacje	30 godzin
studiowanie wskazanej literatury przedmiotu	50 godzin
przygotowanie do zajęć	50 godzin
przygotowanie do egzaminu	41 godzin
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	225 godzin
Punkty ECTS za przedmiot	9

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Prawo Unii Europejskiej
Nazwa w języku angielskim:	European Union law	
Język wykładowy:	Polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		Prawo
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Społecznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		Obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia, jednolitych magisterskich):		Jednolite magisterskie
Rok studiów:	trzeci	
Semestr:	5	
Liczba punktów ECTS:	8	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		Dr Agnieszka Dybowska
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		Dr Agnieszka Dybowska Dr Maciej Andrzejewski
Założenia i cele przedmiotu:		Celem przedmiotu jest poznanie specyfiki i źródeł prawa Unii Europejskiej, omówienie kwestii obowiązywania prawa Unii Europejskiej w polskim systemie prawnym oraz zapoznanie studentów z kompetencjami instytucji i organów Unii Europejskiej.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Sym bol efekt u kieru nkow ego
W_01	Student posiada wiedzę na temat istoty i struktury Unii Europejskiej.	K_W 09
W_02	Student posiada wiedzę o relacjach pomiędzy instytucjami i organami UE, ich znaczeniu dla procesów stanowienia i stosowania prawa.	K_W 09

W_03	Student ma pogłębioną wiedzę o źródłach prawa Unii Europejskiej, procesie ich tworzenia i przeprowadzania zmian oraz o ich obowiązywaniu w porządku prawnym RP.	K_W 04, K_W 09
W_04	Student ma pogłębioną wiedzę na temat sposobów ochrony praw człowieka w Unii Europejskiej.	K_W 07
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Sym bol efekt u kieru nkow ego
U_01	Student potrafi właściwie posługiwać się terminologią związaną z prawem Unii Europejskiej.	K_U0 1
U_02	Student posiada umiejętność wykładni przepisów prawnych oraz określania relacji pomiędzy normami prawa polskiego i prawa Unii Europejskiej.	K_U1 0
U_03	Student potrafi interpretować orzecznictwo sądów europejskich i stosować je w praktyce.	K_U1 6
U_04	Student posiada umiejętność przygotowania wystąpienia ustnego na wybrany temat prawa Unii Europejskiej.	K_U1 4
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Sym bol efekt u kieru nkow ego
K_01	Student zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności; rozumie jednak również potrzebę ustawicznego kształcenia się.	K_K0 3
K_02	Student jest przygotowany do uczestnictwa w życiu społecznym i współpracy w środowisku międzynarodowym.	K_K0 8
K_03	Student potrafi inspirować innych, organizować proces uczenia się oraz wspólnie rozwiązywać problemy.	K_K0 5
Forma i typy zajęć:		Wykłady i ćwiczenia
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Znajomość podstaw prawoznawstwa, prawa konstytucyjnego i podstaw prawa międzynarodowego publicznego.		

I. Wprowadzenie do prawa Unii Europejskiej:

- charakter prawny Unii Europejskiej;
- członkostwo w Unii Europejskiej;
- pośrednie formy współpracy z Unią Europejską;
- porządek prawny Unii Europejskiej; miejsce porządku prawnego Unii Europejskiej w krajowych systemach konstytucyjnych; podział kompetencji między Unię Europejską a państwa członkowskie;
- Unia Europejska jako podmiot prawa międzynarodowego; kompetencje Unii Europejskiej w stosunkach zewnętrznych i zawieranie umów międzynarodowych;
- obywatelstwo Unii Europejskiej; ochrona praw podstawowych w Unii Europejskiej.

II. Instytucje Unii Europejskiej:

- Parlament Europejski; Rada Europejska; Rada Unii Europejskiej; Komisja Europejska;
- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej; Europejski Bank Centralny;
- Europejski Trybunał Obrachunkowy; organy doradcze;
- Agencje Unii Europejskiej.

III. Źródła prawa Unii Europejskiej:

prawo pierwotne (traktaty, Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zasady ogólne i ustrojowe, orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej); prawo pochodne (rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, zalecenia i opinie); tworzenie prawa pierwotnego Unii Europejskiej (zawieranie traktatów założycielskich, zwykła procedura zmiany traktatów, procedury kładki, procedura zawierania traktatów akcesyjnych); stanowienie prawa pochodnego (stanowienie aktów ustawodawczych, stanowienie aktów delegowanych i wykonawczych, szczególne procedury stanowienia aktów prawa pochodnego, obowiązek publikacji aktu); instrumenty wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

IV. Prawo Unii Europejskiej a prawo państw członkowskich:

zasada pierwszeństwa prawa unijnego; zasada skutku bezpośredniego prawa unijnego; obowiązek prounijnej wykładni prawa krajowego; odpowiedzialność państwa członkowskiego za szkody powstałe wskutek naruszenia prawa unijnego.

V. Sądowa kontrola przestrzegania prawa unijnego i współpraca sądów unijnych z sądami krajowymi:

postępowanie prejudycjalne, postępowania z tytułu uchybienia zobowiązaniom traktatowym - skargi przeciwko państwu członkowskiemu; skarga o stwierdzenie nieważności aktu prawa Unii Europejskiej (art. 263 TFUE); skarga na bezczynność instytucji, skarga odszkodowawcza przeciwko Unii Europejskiej, spory pracownicze; inne podstawy jurysdykcji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

VI. Prawo materialne Unii Europejskiej – zagadnienia wprowadzające:

pojęcie i ewolucja rynku wewnętrznego, zasada niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową jako podstawa rynku wewnętrznego, harmonizacja prawa i zasada wzajemnego uznania, rola aktów Trybunału Sprawiedliwości UE w kształtowaniu polityk kierunkowych.

VII. Swoboda przepływu towarów:

unia celna, zakaz opodatkowania dyskryminacyjnego i protekcjonistycznego, zakaz ograniczeń ilościowych i środków o skutku równoważnym (pojęcie ograniczeń ilościowych, pojęcie środków o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych, dopuszczalne ograniczenia traktatowe).

VIII. Swoboda przepływu osób i usług:

swoboda przepływu pracowników; swoboda przedsiębiorczości; swoboda świadczenia usług, dopuszczalne ograniczenia swobody przepływu osób i usług, wzajemne uznawanie kwalifikacji.

IX. Prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu obywateli Unii i członków ich rodzin na terytoriach państw członkowskich:

pojęcie członka rodziny obywatela Unii, prawo wyjazdu i prawo wjazdu, prawo pobytu w przyjmującym państwie członkowskim, zakres prawa do równego traktowania w związku z prawem przemieszczania się i pobytu, zakres przedmiotowy prawa do swobodnego przemieszczania się.

X. Swoboda przepływu kapitału:

stopniowa liberalizacja przepływu kapitału, pełna liberalizacja przepływu kapitału, swoboda przepływu kapitału a inne swobody rynku wewnętrznego, przeszkody w swobodnym przepływie kapitału, dopuszczalne ograniczenia swobody przepływu kapitału; nabywanie nieruchomości.

XI. Prawo konkurencji Unii Europejskiej:

cele prawa konkurencji UE, źródła prawa konkurencji Unii Europejskiej, porozumienia ograniczające konkurencję, nadużywanie pozycji dominującej, postępowanie w sprawie naruszenia art. 101 i 102 TFUE, sankcje administracyjne i skutki cywilne naruszenia art. 101 i 102 TFUE; kontrola koncentracji.

XII. Unijne reguły pomocy publicznej:

źródła prawa pomocy publicznej w Unii Europejskiej, pojęcie pomocy publicznej; podstawowe rodzaje dozwolonej pomocy publicznej, kryteria oceny pomocy publicznej; postępowanie w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

XIII. Unijne regulacje prawne dotyczące osób o specjalnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnością.

Literatura podstawowa:

A. Zawadzka-Łojek, A. Łazowski, (red.) Nowy podręcznik prawa Unii Europejskiej. Instytucje i porządek prawny, prawo materialne, Instytut Wydawniczy Euro Prawo, Warszawa 2022.

J. Barcik, R. Grzeszczak (red.) Prawo Unii Europejskiej, wyd. C. H. Beck, Warszawa 2022

J. Barcz, M. Górka, A. Wyrozumska, Instytucje i prawo Unii Europejskiej. Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2023

Literatura dodatkowa:

M. M. Kenig-Witkowska (red.), Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej, wyd. C.H. Beck, Warszawa 2019

A. Dybowska, Europejskie polityki publiczne dla młodzieży – rys historyczny i perspektywy, Wydawnictwo Naukowe UPH, Siedlce 2023.

Zakres i źródła prawa Unii Europejskiej -

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/6/zrodla-i-zakres-prawa-unii-europejskiej>

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

1. Wykład tradycyjny z elementami konwersatorium, omówienie zagadnień zgodnie z treścią sylabusu przedmiotu.

2. Ćwiczenia – praca na tekstach źródłowych z wykorzystaniem podręcznika lub innej literatury przedmiotu, analiza aktów normatywnych, orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i sądów polskich, rozwiązywanie kazusów, przygotowanie referatu na wybrany temat.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Symbol efektu	Metody weryfikacji efektów uczenia się	
W_01 W_02 W_03 W_04	Egzamin pisemny	
U_01 U_02 U_03 U_04	Studium przypadku	
K_01 K_02 K_03	Obserwacja aktywności i zaangażowania studenta w rozwiązywania zadań indywidualnych i zespołowych, obserwacja aktywności studenta w prowadzonych w trakcie zajęć dyskusjach	

Forma i warunki zaliczenia:

Wykład – egzamin pisemny obejmujący całość materiału określonego w sylabusie.

Ćwiczenia – zaliczenie na ocenę, na które składa się ocena pracy studenta i aktywności w dyskusjach tematycznych.

Pozytywna ocena z ćwiczeń warunkuje zaliczenie całego przedmiotu. Na podstawie oceny z egzaminu i oceny końcowej z ćwiczeń koordynator przedmiotu wystawia ocenę końcową z przedmiotu, na którą składa się w 50% ocena z egzaminu i w 50% ocena końcowa z ćwiczeń.

Procentowy zakres ocen z egzaminu.	
91% - 100% - bdb (5,0),	
81% - 90% - db+ (4,5),	
71% - 80% - db (4,0),	
61% - 70% - dst+ (3,5),	
51% - 60% - dst (3,0),	
50% i poniżej - ndst (2,0).	
Bilans punktów ECTS:	
Studia stacjonarne	
Aktywność	Obciążenie studenta
Wykład	30 godz.
Ćwiczenia	45 godz.
Konsultacje	30 godz.
Przygotowanie do zajęć: - przygotowanie się do zajęć, - przygotowanie się do egzaminu i kolokwium, - studiowanie zalecanej literatury, - rozwiązywanie kasusów, - przygotowanie referatu lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego.	95 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	200 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	8
Zajęcia o charakterze praktycznym	100 godz. – 4 pkt. ECTS.
Zajęcia o charakterze praktycznym	
Studia niestacjonarne	
Aktywność	Obciążenie studenta
Wykład	18 godz.
Ćwiczenia	27 godz.
Konsultacje	30 godz.
Przygotowanie do zajęć: - przygotowanie się do zajęć,	125 godz.

- przygotowanie się do egzaminu i kolokwium, - studiowanie zalecanej literatury, - rozwiązywanie kazusów, - przygotowanie referatu lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego.	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	200 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	8
Zajęcia o charakterze praktycznym	100 godz. – 4 pkt. ECTS.

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Prawo pracy
Nazwa w języku angielskim:	Labor Law	
Język wykładowy:	Polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		Prawo
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Społecznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		O
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		Jednolite magisterskie
Rok studiów:	trzeci	
Semestr:	piąty	
Liczba punktów ECTS:	8	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr hab. Bartosz Nowakowski, prof. uczelni
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr hab. Bartosz Nowakowski, prof. ucz. dr hab. Jerzy Kolarzowski, prof. ucz.
Założenia i cele przedmiotu:		1. Zdobycie wiedzy dotyczącej pojęć i instytucji indywidualnego i zbiorowego prawa pracy. 2. Opanowanie umiejętności praktycznego posługiwania się poznanymi instytucjami prawnymi, w tym interpretacji przepisów, analizowania stanów faktycznych oraz rozwiązywania podstawowych problemów związanych z funkcjonowaniem w rzeczywistości prawno-pracowniczej. 3. Nabycie gotowości w rozstrzyganiu podstawowych problemów życiowych związanych z nawiązaniem, trwaniem oraz ustaniem stosunku pracy.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W_01	Student posiada pogłębioną wiedzę z obszaru prawa pracy oraz zna jego miejsce wśród innych gałęzi prawa.	K_W01, K_W07
W_02	Student ma pogłębioną wiedzę o statusie pracownika, zakresie praw i obowiązków pracowników i pracodawców.	K_W07
W_03	Student posiada pogłębioną wiedzę na temat tworzenia i trwania stosunku pracy, z wykorzystaniem wiedzy właściwej dla prawa pracy.	K_W15
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego

U_01	Student potrafi dokonać wyboru przepisów prawnych odnoszących się do określonego stanu faktycznego z zakresu prawa pracy oraz dokonać ich wykładni.	K_U02
U_02	Student potrafi analizować oraz rozwiązywać konkretne problemy prawno-pracownicze, uwzględniając właściwe normy prawne oraz reguły wypracowane przez orzecznictwo sądowe i doktrynę.	K_U04
U_03	Student prawidłowo dobiera metody badawcze, analizuje zjawiska prawno-pracownicze i procesy zachodzące wewnątrz systemu prawa pracy.	K_U07
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K_01	Student potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy, zarówno jako potencjalny pracodawca, jak i pracownik, wykazując postawę kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości w podejmowanej aktywności zawodowej.	K_K06
K_02	Student umie komunikować się i kooperować w społeczeństwie pracowniczym i tworzyć relacje z otoczeniem zakładu pracy jako potencjalny pracodawca i pracownik.	K_K09

Forma i typy zajęć:

Wykłady i ćwiczenia

Wymagania wstępne i dodatkowe:

Podstawy prawa cywilnego

Treści modułu kształcenia:

I. Ogólne wiadomości o prawie pracy: pojęcie, przedmiot i funkcje prawa pracy; podstawowe zasady prawa pracy; źródła prawa pracy.

II. Stosunek pracy – zagadnienia ogólne: pojęcie, cechy i strony (pracodawca, pracownik) stosunku pracy.

III. Powstanie i zmiana stosunku pracy: umowa o pracę (pojęcie umowy o pracę, treść umowy o pracę, sposób i forma zawarcia umowy o pracę, rodzaje umów o pracę [na okres próbny, na czas określony, na zastępstwo, na czas nieokreślony]), nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania, wyboru, mianowania, spółdzielczej umowy o pracę; nawiązanie stosunku pracy z cudzoziemcem; zmiana stosunku pracy (porozumienie zmieniające, wypowiedzenie zmieniające, zmiana umówionej pracy na podstawie jednostronnych czynności pracodawcy).

IV. Ustanie stosunku pracy: rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron; wypowiedzenie umowy o pracę (pojęcie i forma, okresy i terminy wypowiedzenia, ograniczenia dopuszczalności w wypowiedzaniu umów przez pracodawcę, roszczenia pracownika w razie bezprawnego wypowiedzenia umowy o pracę, rozwiązanie stosunku pracy w wyniku wypowiedzenia warunków pracy i płacy); zwolnienia z przyczyn nie dotyczących pracowników (zwolnienia grupowe); rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia (pojęcie i forma, rozwiązanie bez wypowiedzenia przez pracodawcę [przesłanki oraz roszczenia pracowników związane z bezprawnym rozwiązaniem umowy bez wypowiedzenia], rozwiązanie bez wypowiedzenia przez pracownika); rozwiązanie terminowej umowy o pracę; rozwiązanie stosunku pracy z powołania, mianowania lub wyboru; wygaśnięcie stosunku pracy; obowiązki i uprawnienia

pracodawcy związane z ustaniem stosunku pracy (zwolnienie na poszukiwanie pracy, zwolnienie od pracy, urlop wypoczynkowy, świadectwo pracy).

V. Treść stosunku pracy: prawa i obowiązki stron w stosunkach pracy (wzajemne prawa stron, obowiązki pracodawcy, obowiązki pracownika); miejsce i czas pracy; urlopy i inne przerwy w świadczeniu pracy (urlop wypoczynkowy [nabycie prawa do urlopu, wymiar i zasady udzielania urlopu, urlop proporcjonalny, wynagrodzenie za czas urlopu i ekwiwalent za niewykorzystany urlop], urlop bezpłatny, urlopy okolicznościowe, inne przerwy w pracy); wynagrodzenie za pracę (pojęcie, przedmiot i warunki wynagrodzenia, składniki wynagrodzenia za pracę, ochrona wynagrodzenia za pracę); inne świadczenia związane z pracą; niewypłacalność pracodawcy.

VI. Odpowiedzialność stron w stosunku pracy: odpowiedzialność pracownika (porządkowa, materialna); odpowiedzialność pracodawcy (majątkowa, za przestępstwa i wykroczenia przeciwko prawom pracownika).

VII. Ochrona pracy: bezpieczeństwo i higiena pracy; uprawnienia związane z rodzicielstwem (ochrona kobiety w ciąży i karmiącej, urlopy, ochrona trwałości stosunku pracy, uprawnienia z tytułu opieki nad dziećmi); zatrudnianie młodocianych; kontrola i nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad ochrony pracy.

VIII. Spory ze stosunku pracy: rozpatrywanie sporów (komisje pojednawcze, postępowanie pojednawcze, sądy pracy); przedawnienia i terminy zawite.

IX. Zbiorowe prawo pracy: pojęcie i zakres; związki zawodowe (wolność związkowa, tworzenie i rozwiązanie związku, uprawnienia i reprezentatywność związków zawodowych); organizacje pracodawców; rokowania i układy zbiorowe pracy; spory zbiorowe (w tym prawo do strajku); rady pracowników.

Literatura podstawowa:

L. Florek, *Prawo pracy*, Warszawa 2023

Literatura dodatkowa:

J. Stelina, *Prawo pracy*, Warszawa 2020

M. Barzycka-Banaszczyk, *Prawo pracy*, Warszawa 2019

N. Szok, R. Terlecki, *Prawo pracy w praktyce*, Warszawa 2018

K. Walczak, M. Wojewódka (red.), *Prawo pracy dla sędziów i pełnomocników. Wzory pism. Przykłady i wskazówki praktyczne, orzecznictwo*, Warszawa 2018

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

1. Wykład wspomagany prezentacją multimedialną, z elementami konwersatorium, realizujący zakres zagadnień zgodnie z treścią sylabusu przedmiotu.
2. Ćwiczenia – praca na tekstach źródłowych; analiza przepisów kodeksu pracy oraz orzecznictwa sądów pracy, połączona z dyskusją ukierunkowaną na swobodne wyrażanie opinii oraz proponowanie rozwiązań w zakresie rozstrzygania poszczególnych stanów faktycznych; rozwiązywanie kazusów w celu nabycia umiejętności zastosowania wiedzy teoretycznej w praktyce; przygotowanie projektu indywidualnego lub grupowego w oparciu o orzecznictwo sądowe, mającego na celu zastosowanie wiedzy teoretycznej w praktyce; wycieczka do sądu pracy w celu wzięcia udziału w rozprawie sądowej.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Symbol efektu	Metody weryfikacji efektów uczenia się
---------------	--

W_01, W_02, W_03	Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie wiedzy jest przeprowadzana w trakcie egzaminu pisemnego oraz kolokwium, które sprawdzają stopień opanowania przez studentów materiału omówionego na zajęciach oraz wskazanych pozycji literatury.
U_01, U_02, U_03	Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie umiejętności następuje poprzez ocenę rozwiązań zadań problemowych i ich prezentacji oraz na podstawie oceny stopnia przygotowania do dyskusji tematycznych.
K_01, K_02	Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie kompetencji społecznych następuje w czasie ćwiczeń poprzez ocenę systematyczności studenta i jego zaangażowania w dyskusję oraz pracę zespołową.

Forma i warunki zaliczenia:

Wykład – egzamin pisemny obejmujący całość materiału określonego w sylabusie; do wyboru egzaminatora test: test zamknięty jednokrotnego wyboru, test otwarty lub opisowe odpowiedzi na pytania.

Ćwiczenia – zaliczenie na ocenę, na które składa się: kolokwium: referat, samodzielne i/lub zespołowe wykonanie zadań, obecność i aktywność na zajęciach. Pozytywna ocena końcowa z ćwiczeń stanowi warunek przystąpienia do egzaminu.

Na podstawie oceny z egzaminu i oceny końcowej z ćwiczeń koordynator przedmiotu wystawia ocenę końcową z przedmiotu.

Procentowy zakres ocen z egzaminu i kolokwium:

91%-100%-bdb (5,0)

81%-90%-db+ (4,5)

71%-80%-db (4,0)

61%-70%-dst+ (3,5)

51%-60%-dst (3,0)

50% i poniżej - ndst (2,0).

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Wykład	30 godz.
Ćwiczenia	45 godz.
Konsultacje	30 godz.
Przygotowanie do zajęć: - przygotowanie się do zajęć, - przygotowanie się do egzaminu i kolokwium, - studiowanie zalecanej literatury, - rozwiązywanie kasusów,	95 godz.

- przygotowanie referatu lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego.	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	200 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	8
Zajęcia o charakterze praktycznym	100 godz. – 4 pkt. ECTS.
Studia niestacjonarne	
Aktywność	Obciążenie studenta
Wykład	18 godz.
Ćwiczenia	27 godz.
Konsultacje	30 godz.
Przygotowanie do zajęć: - przygotowanie się do zajęć, - przygotowanie się do egzaminu i kolokwium, - studiowanie zalecanej literatury, - rozwiązywanie kazusów, - przygotowanie referatu lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego.	125 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	200 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	8
Zajęcia o charakterze praktycznym	100 godz. – 4 pkt. ECTS.

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Kryminologia
Nazwa w języku angielskim:	Criminology	
Język wykładowy:	Polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		Prawo
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Społecznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		Obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		jednolite magisterskie
Rok studiów:	trzeci	
Semestr:	5	
Liczba punktów ECTS:	3	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr Agata Opalska-Kasprzak
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr Agata Opalska-Kasprzak
Założenia i cele przedmiotu:		Celem przedmiotu jest prezentacja zagadnień z zakresu kryminologii. Studenci poznają przede wszystkim koncepcje etiologii kryminalnej, czyli nauki o przyczynach przestępczości i innych zachowań dewiacyjnych. Ponadto w trakcie zajęć przekazane zostaną słuchaczom najważniejsze informacje o źródłach wiedzy na temat zasięgu zachowań kryminalnych (statystyka i dynamika przestępczości), sposobach gromadzenia danych (techniki badań kryminologicznych) formach zjawisk dewiacyjnych (fenomenologia) i strategiach przeciwdziałania przestępczości.
Symbol efektu	Efekt uczenia się	Symbol efektu kierunkowego
	WIEDZA Student zna i rozumie:	
W_01	związek nauk prawnych z problematyką kryminologiczną.	K_W01
W_02	stosunki prawne i towarzyszący im elementy kryminalizacji.	K_W06
Symbol efektu	UMIEJĘTNOŚCI Student potrafi:	Symbol efektu kierunkowego

U_01	właściwie analizować zjawiska społeczne o charakterze kryminalnym uwzględniając aspekty prawne tych analiz.	K_U05
U_02	przeprowadzić analizę zjawisk kryminalnych występujących w społeczeństwie.	K_U13
U_03	przygotować i przedstawić analizę wybranych problemów kryminologicznych.	K_U14
Symbol efektu	KOMPETENCJE SPOŁECZNE Student jest gotów do:	Symbol efektu kierunkowego
K_01	wypowiedzieć się i ma swoje zdanie odnośnie do wybranych zjawisk kryminalnych.	K_K01
K_02	dostrzec interdyscyplinarny charakter kryminologii i podjąć samokształcenie w tym zakresie.	K_K02
K_03	przygotowania rozwiązania wybranych problemów kryminalnych.	K_K07
Forma i typy zajęć:		Ćwiczenia
Wymagania wstępne i dodatkowe:		
Utrwalona wiedza w zakresie przedmiotów: wstęp do prawoznawstwa, prawo karne materialne.		
Treści modułu kształcenia:		
1. Pojęcie i zakres kryminologii 2. Stosunek kryminologii do innych nauk 3. Pojęcie przestępstwa i przestępczości 4. Sprawca przestępstwa i jego ofiara 5. Podstawowe źródła informacji o przestępczości 6. Struktura i dynamika przestępczości 7. Problematyka „Ciemnej liczby przestępstw” 8. Statystyki przestępczości w Polsce i wybranych krajach 9. Teorie kryminologiczne (ujęcie antropologiczne i biopsychologiczne) 10. Zjawisko przestępczości w ujęciu socjologicznym 11. Badania w kryminologii 12. Wpływ uprzemysłowienia i urbanizacji na zmiany w strukturze przestępczości 13. Ekologia przestępczości 14. Nurt nowej kryminologii		

15. Kryminologia w XXI wieku

Literatura podstawowa:

1. B. Hołyst, *Kryminologia*, Warszawa 2022.
2. J. Widacki, W. Dadak, M. Grzyb, A. Szuba-Boroń, *Kryminologia. Zarys systemu*, Warszawa 2022.
3. M. Kuć, *Kryminologia*, Warszawa 2016.
4. E. Bieńkowska, L. Mazowiecka, *Prawa ofiar przestępstw*, Warszawa 2009.

Literatura dodatkowa:

1. P. Horoszowski, *Kryminologia*, Warszawa 1965.
2. Atlas przestępczości w Polsce nr 1, 2, 3, 4, Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości.
3. Opracowania i dane statystyczne policji, prokuratury, sądów, służby więziennej.
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2025, poz. 383).

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Ćwiczenia – praca na tekstach źródłowych z wykorzystaniem podręcznika lub innej literatury przedmiotu, analiza przepisów kodeksu karnego, kodeksu karnego wykonawczego, ustaw i innych aktów normatywnych, dyskusja nad problematyką zjawisk dewiacyjnych i patologii społecznych, przygotowanie referatu na temat praktycznego zastosowania kryminologii lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego mającego na celu zastosowanie wiedzy z zakresu kryminologii.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Symbol efektu kierunkowego	Metody weryfikacji efektów uczenia się
W_01 - W_02	zaliczenie pisemne sprawdzające stopień opanowania przez studenta materiału określonego w treści modułu kształcenia.
U_01 - U_03	ocena aktywności i zaangażowania studenta w rozwiązywanie zadań indywidualnych i zespołowych, obserwacja aktywności studenta w prowadzonych w trakcie zajęć dyskusjach.
K_01- K_03	ocena systematyczności studenta i jego zaangażowania w dyskusję oraz pracę zespołową.

Forma i warunki zaliczenia:

Ćwiczenia – zaliczenie na ocenę, na które składa się: ocena z kolokwium (50%), wykonanie projektu indywidualnego lub grupowego (40%), aktywność na zajęciach (10%).

Pozytywna ocena z ćwiczeń nie może być wystawiona w przypadku uzyskania negatywnej oceny z kolokwium, bądź też w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na więcej niż dwóch zajęciach w

ciągu semestru. Dozwolona jest jedna poprawa kolokwium.

Procentowy zakres ocen z kolokwium:

91% - 100% - bdb (5,0),

81% - 90% - db+ (4,5),

71% - 80% - db (4,0),

61% - 70% - dst+ (3,5),

51% - 60% - dst (3,0),

50% i poniżej - ndst (2,0).

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Ćwiczenia	30 godz.
Konsultacje	30 godz.
Praca własna studenta (przygotowanie się do zajęć, przygotowanie się do kolokwium, studiowanie zalecanej literatury i orzecznictwa, rozwiązywanie kazusów, przygotowanie referatu).	15 godz.
Zajęcia o charakterze praktycznym	50 godz. – 2 pkt. ECTS.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	75 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	3

Studia niestacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Ćwiczenia	18 godz.
Konsultacje	30 godz.
Praca własna studenta (przygotowanie się do zajęć, przygotowanie się do kolokwium, studiowanie zalecanej literatury i orzecznictwa, rozwiązywanie kazusów, przygotowanie referatu).	27 godz.
Zajęcia o charakterze praktycznym	50 godz. – 2 pkt. ECTS.

Sumaryczne obciążenie pracą studenta	75 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	3

Sylabus przedmiotu / modułu kształcenia		
Nazwa przedmiotu/modułu kształcenia:		Prawo wyznaniowe
Nazwa w języku angielskim:	Religious law	
Język wykładowy:	Polski	
Kierunek studiów, dla którego przedmiot jest oferowany:		Prawo
Jednostka realizująca:	Wydział Nauk Społecznych	
Rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny):		O
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia):		Jednolite magisterskie
Rok studiów:	trzeci	
Semestr:	piąty	
Liczba punktów ECTS:	2	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu:		dr hab. Bartosz Nowakowski, prof. uczelni
Imię i nazwisko prowadzących zajęcia:		dr hab. Bartosz Nowakowski, prof. uczelni
Założenia i cele przedmiotu:		1. Nabycie wiedzy z zakresu podstawowych zagadnień prawnych na temat wolności sumienia i wyznania oraz rozumieniem pozycji prawnej kościołów i innych związków wyznaniowych. 2. Opanowanie umiejętności w zakresie analizy zdarzeń prawnych normowanych prawem wyznaniowym. 3. Nabycie gotowości w praktycznym stosowaniu norm prawnych w relacjach państwo-Kościół i innych związków wyznaniowych.
Symbol efektu	Efekt uczenia się: WIEDZA	Symbol efektu kierunkowego
W_01	Student posiada pogłębioną wiedzę z obszaru prawa wyznaniowego; rozumie jego istotę oraz związek z innymi naukami prawnymi.	K_W01
W_02	Student ma pogłębioną wiedzę o relacjach państwo-Kościół, zakresie praw i obowiązków Kościoła i związków wyznaniowych w państwie.	K_W07
Symbol efektu	Efekt uczenia się: UMIEJĘTNOŚCI	Symbol efektu kierunkowego
U_01	Student potrafi formułować i uzasadniać opinie na temat relacji państwo-Kościół, ze szczególnym uwzględnieniem ich aspektu prawnego.	K_U05

U_02	Student potrafi przedstawić pisemną analizę wybranych regulacji prawnych z zakresu prawa wyznaniowego z wykorzystaniem właściwych metod argumentacji prawniczej, nabytej wiedzy teoretycznej oraz właściwie dobranych źródeł prawa wyznaniowego.	K_U13
U_03	Student posiada umiejętność przygotowania wystąpienia ustnego (w tym z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej) w zakresie relacji państwo-Kościół, państwo-inne związki wyznaniowe.	K_U14
Symbol efektu	Efekt uczenia się: KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Symbol efektu kierunkowego
K_01	Student potrafi przygotowywać proste rozwiązania prawne w relacjach państwo-Kościół i inne związki wyznaniowe oraz przewidywać skutki ich wprowadzenia.	K_K07
K_02	Student potrafi praktycznie wykorzystać wiedzę do aktywnego udziału w organizacjach działających na płaszczyźnie państwo-Kościół.	K_K09

Forma i typy zajęć:	Ćwiczenia
----------------------------	-----------

Wymagania wstępne i dodatkowe:

Podstawowa wiedza z zakresu historii prawa, prawa konstytucyjnego, ustrojowego prawa administracyjnego.

Treści modułu kształcenia:

1. Wiadomości wstępne: wprowadzenie do prawa wyznaniowego, zarys historii tolerancji i wolności religijnej, systemy relacji państwo-Kościół w ujęciu historycznym, historia relacji państwo-Kościół w Polsce, stosunek Unii Europejskiej do religii i kościołów.

2. Podstawy polskiego prawa wyznaniowego: źródła prawa wyznaniowego Rzeczypospolitej Polskiej, konstytucyjne gwarancje wolności sumienia i religii, naczelne zasady instytucjonalnych relacji państwo-Kościół.

3. Zarys statusu jednostki w zakresie wolności sumienia i religii: samookreślenie siebie, podstawowe formy uzewnętrzniania przekonań religijnych, prawo do zrzeszania się w celach religijnych, przysięga, ślubowanie, przyrzeczenie jako formy ekspresji religijnej, zakaz dyskryminacji ze względu na religię lub światopogląd, klauzula sumienia w formie zastępczej, środki ochrony wolności sumienia i religii.

4. Związki wyznaniowe i ich jednostki organizacyjne jako podmioty prawa: podmiotowość prawnomiędzynarodowa Stolicy Apostolskiej, osobowość cywilnoprawna kościołów i innych związków wyznaniowych.

5. Funkcje publiczne związków wyznaniowych: wyznaniowa forma zawarcia małżeństwa cywilnego, nauczanie religii w publicznych przedszkolach i szkołach, działalność naukowa i edukacyjna, pomoc społeczna, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.

6. Działalność związków wyznaniowych w sferze publicznej: duszpasterstwo wojskowe, działalność duszpasterska w strukturach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji i Ministerstwa Finansów, duszpasterstwo w zakładach karnych i aresztach śledczych, duszpasterstwo w zakładach opieki zdrowotnej, działalność związków wyznaniowych poprzez mass media, posiadanie cmentarzy.

7. Działalność związków wyznaniowych w przestrzeni spraw własnych: zarządzanie własnymi sprawami, kult publiczny, przetwarzanie danych osobowych,

8. Finansowe i majątkowe aspekty działalności kościołów i innych związków wyznaniowych:

finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych, zwolnienia podatkowe i celne kościelnych osób prawnych, regulacja spraw majątkowych kościelnych osób prawnych, fundacje kościelne.

9. Sytuacja prawna osób duchownych: zakres praw i obowiązków osób duchownych, opodatkowanie przychodów osób duchownych, ubezpieczenia z tytułu pozostawania w stanie duchownym.

Literatura podstawowa:

1. A. Mezglewski, H. Misztal, P. Stanisławski, *Prawo wyznaniowe*, Warszawa 2011

Literatura dodatkowa:

M. Pietrzak, *Prawo wyznaniowe*, Warszawa 2013

J. Krukowski, *Polskie prawo wyznaniowe*, Warszawa 2007

P. Sobczyk, M. Sobczyk, *Polskie prawo wyznaniowe. Wybór źródeł*, Lublin 2012

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne:

Ćwiczenia – praca na tekstach źródłowych z wykorzystaniem podręcznika lub innej literatury przedmiotu, analiza ustaw i rozporządzeń, ratyfikowanych umów międzynarodowych oraz aktów prawa wewnętrznego w przestrzeni relacji państwo-Kościół, państwo-inne związki wyznaniowe.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta:

Symbol efektu	Metody weryfikacji efektów uczenia się
W_01, W_02	Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie wiedzy jest przeprowadzana w trakcie częściowych kolokwium, które sprawdzają stopień opanowania przez studentów materiału omówionego na zajęciach oraz wskazanych pozycji literatury.
U_01, U_02, U_03	Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie umiejętności następuje poprzez ocenę rozwiązań zadań problemowych i ich prezentacji oraz na podstawie oceny stopnia przygotowania do dyskusji tematycznych.
K_01, K_02	Weryfikacja efektów uczenia się w zakresie kompetencji społecznych następuje w czasie ćwiczeń poprzez ocenę systematyczności studenta i jego zaangażowania w dyskusję oraz pracę zespołową.

Forma i warunki zaliczenia:

Ćwiczenia – zaliczenie na ocenę, na które składają się: kolokwia obejmujące zakres zagadnień omówionych na ćwiczeniach, rozwiązywanie przypadków, wykonanie projektu indywidualnego lub grupowego, aktywność na zajęciach.

Pozytywna ocena z ćwiczeń nie może być wystawiona w przypadku uzyskania negatywnej oceny z kolokwium częściowych, bądź też w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na więcej niż dwóch zajęciach w ciągu semestru. Dozwolona jest jedna poprawa każdego kolokwium.

Procentowy zakres ocen z kolokwium:

91% - 100% - bdb (5,0),

81% - 90% - db+ (4,5),

71% - 80% - db (4,0),

61% - 70% - dst+ (3,5),
51% - 60% - dst (3,0),
50% i poniżej - ndst (2,0).

Bilans punktów ECTS:

Studia stacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Ćwiczenia	15 godz.
Konsultacje	30 godz.
Przygotowanie do zajęć: - przygotowanie się do zajęć, - przygotowanie się do egzaminu i kolokwium, - studiowanie zalecanej literatury, - rozwiązywanie kazusów, - przygotowanie referatu lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego.	5 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	2
Zajęcia o charakterze praktycznym	25 godz. – 1 pkt. ECTS.

Studia niestacjonarne

Aktywność	Obciążenie studenta
Ćwiczenia	10 godz.
Konsultacje	30 godz.
Przygotowanie do zajęć: - przygotowanie się do zajęć, - przygotowanie się do egzaminu i kolokwium, - studiowanie zalecanej literatury, - rozwiązywanie kazusów, - przygotowanie referatu lub wykonanie innego projektu indywidualnego lub grupowego.	10 godz.
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz.
Punkty ECTS za przedmiot	2
Zajęcia o charakterze praktycznym	25 godz. – 1 pkt. ECTS.

